

Adran

7

Adeiladu dull ysgol gyfan tuag at ACRh

Mae'r adran hon o'r adnodd yn amlinellu sut olwg sydd ar ddull ysgol gyfan o ymdrin ag ACRh ac yn rhoi awgrymiadau ac adnoddau i helpu ysgolion i feithrin eu gwybodaeth a'u gallu fel bod polisi yn bodloni arfer. Rydym yn eich cyflwyno i ystod o weithgareddau archwilio creadigol sydd wedi'u cynllunio i'ch cefnogi i werthuso eich darpariaeth ACRh gyfredol a nodi lle mae angen newid.

LLENWI'R BWLCH: Mapio ACRh ar draws y cwricwlwm

Pa **feysydd thematig** ydych chi'n eu harchwilio ar hyn o bryd ar draws y chwe maes dysgu a phrofiad? Defnyddiwch y siart mapio cyflym hwn i'ch helpu i archwilio'r hyn rydych eisoes yn ei gynnig, a sut, a nodi unrhyw syniadau (posibiliadau a heriau) ar gyfer darpariaeth yn y dyfodol.

	 Celfyddydau Mynegiannol	 Iechyd a Lles	 Mathemateg a Rhifedd	 Y Dyniaethau	 Iaith, Llenyddiaeth a Chyfathrebu	 Gwyddoniaeth a Thechnoleg	 Amgylchedd ysgol gyfan
 Perthnasoedd a Hunaniaeth							
 Iechyd Rhywiol a Lles							
 Grymuso, Diogelwch a Pharch							

Ewch i'r adran **"Gwneud i'r COD ACRh Gyfri"** i gael manylion llawn y cynnwys ar gyfer pob thema, ar gyfer pob cam.

Gwneud i ACRh Gyfri gyda Bingo Pili-Pala

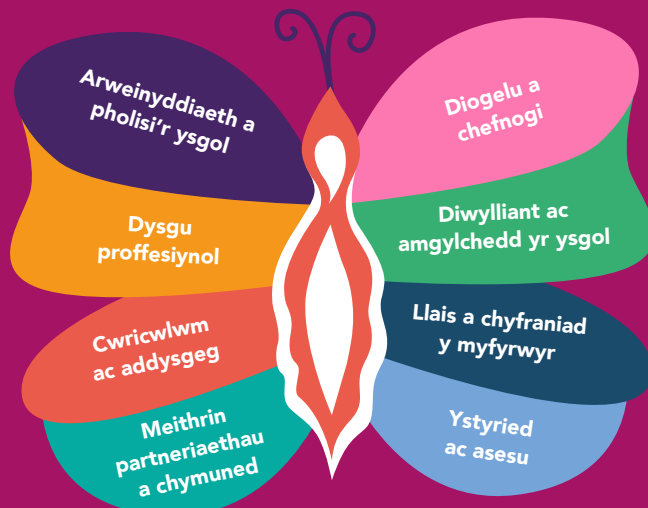
archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Mae gan ddull ysgol gyfan at ACRh y potensial i drawsnewid yr hyn y gall ACRh ddod yn eich ysgol.

Mae'r bingo pili pala yn adnodd sydd wedi'i gynllunio i gefnogi ysgolion i ymgysylltu â'r cwricwlwm a'r canllawiau Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb newydd yng Nghymru.

Gellir ei ddefnyddio i godi ymwybyddiaeth o'r hyn y gellir ei gynnwys mewn dull ysgol gyfan at ACRh neu fel adnodd archwilio i werthuso'r ddarpariaeth ACRh gyfredol a nodi lle mae angen newid.

Gan ddefnyddio'r adnodd hwn, mae'r dull ysgol gyfan wedi'i strwythuro o amgylch wyth parth allweddol:

Casglu

ynghyd aelodau o gymuned eich ysgol i ffurfio gweithgor – nodyn i'ch atgoffa nad yw hon yn daith y gall un aelod o staff, neu ddisgybl ei gyrru ymlaen.

Gwrandewch

a sylwch ar yr hyn sy'n digwydd ar draws gwahanol rannau o'ch ysgol. Bydd tudalennau canlynol y canllaw yn rhannu adnoddau a gweithgareddau i'ch helpu i wneud hyn.

Gwerthuswch

berfformiad eich ysgol ar draws pob un o'r wyth parth gan ddefnyddio'r sbectrwm pili-pala.

Rhannwch

gyda chymuned eich ysgol pa mor dda y mae'r ysgol yn gwneud a beth sydd angen ei newid ar gyfer y dyfodol.

Megis dechrau
arni ydych chi

Rydych chi
ar eich ffordd

Rydych chi'n
gwneud yn wych!

Ceir bylchau gwag i fyfyrwyr, staff a chymuned ehangach yr ysgol ychwanegu eu syniadau eu hunain o ran sut, yn eu barn nhw, y gall eu hyssgol a'u cymuned fod yn cynnig Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb cynhwysol, holistaidd, grymusol, creadigol, yn rhywbeth wedi'i gyd-awduredd ac yn amddiffynol i bawb.

Pam pili-pala?

Mae trosiad y pili-pala a'i daith o lindysyn i chwiler i bili-pala yn crisialu potensial trawsnewidiol dull ysgol gyfan.

Mae'r syniad o 'effaith pili-pala' hefyd yn ddefnyddiol i'n helpu i ddeall sut y gall newid ddatblygu mewn amgylchedd ysgol anrhagweladwy sy'n newid yn barhaus.

[Yr 'effaith pili pala' yw'r syniad y gall gweithredoedd bach gael effaith ar systemau cymhleth, fel y tywydd.

'...fel pili pala sy'n curo ei adenydd mewn un cornel o'r byd a gyda'r weithred sengl honno yn newid y tywydd hanner ffordd ar draws y byd' (Alice Hoffman, brenhines yr lâ)]

Bingo Pili-Pala

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

ALLWEDD:

Arweinyddiaeth a pholisi'r ysgol	Diogelu a chefnogi
Dysgu proffesiynol	Diwylliant ac amgylchedd yr ysgol
Cwricwlwm ac addysgeg	Llais a chyfraniad y myfyrwyr
Meithrin partneriaethau a chymuned	Ystyried ac asesu

Cynnal ymholiad ymchwil gweithredu cyfranogol blynyddol i asesu anghenion myfyrwyr, staff, rhieni/gofalwyr a'r gymuned

Creu dulliau asesu a gweithredu ar y cyd â myfyrwyr

Polisi ACRh clir a chynhywysfawr a ysgrifennwyd ar y cyd â myfyrwyr, rhieni/gofalwyr, llywodraethwyr a staff

Dathlu gweithgareddau a llwyddiannau ar gyfer diwrnod ACRh blynyddol yn y gymuned leol (25 Mehefin)

Yn defnyddio amrywiaeth o addysgeg ryngweithiol a chadarnhaol

Dyfarniad ACRh blynyddol i fyfyrwyr

Trefnu digwyddiadau hygyrch â themâu ACRh i feithrin dysgu a rennir (e.e. bore cofi rhieni/gofalwyr, gwasanaeth ysgol, perfformiad drama ar ôl ysgol neu arddangosta geif)

Asesu a gwerthuso'n rheolaidd sut mae'r ddarpariaeth ACRh yn diwallu anghenion myfyrwyr

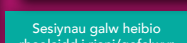
Cwneiswyr a nyrsys mewnol ac yn yr ysgol yn cynnig cymorth a darpariaeth yn unol â pholisi ac ymarfer ACRh yr ysgol

Cynnal archwiliad o sut y darperir a phroffir ACRh yn yr ysgol ar draws amgylcheddau dysgu allweddol (e.e. ystafelloedd dosbarth, meysydd chwarae, coridorau, teithiau ysgol ac ati)

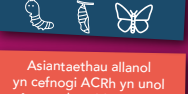
Yn cefnogi myfyrwyr i godi ymwybyddiaeth ac ymgyrchu ar faterion sy'n gysylltiedig ag ACRh

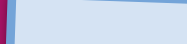
Yn cynnig cwricwlwm cynhywysol a holistaidd, ar draws pob un o'r meysydd dysgu a phroffid

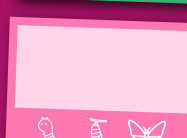
Arweinydd rheoli penodol i gydlynw ac i gymryd cyfrifoldeb dros ddull gweithredu ysgol gyfan at ACRh

Aelodaeth o rwydweithiau a sefydliadau ACRh (e.e. fforwm addysg rhyw)

Portffolio ymarfer myfyrïol beirniadol parhaus ar gyfer arweinydd/gweithgornau ACRh

Sesiynau galw heibio rheolaidd i rieni/gofalwyr er mwyn hysbysu ac i roi sylwadau am bolisi a darpariaeth ACRh

Gwasanaethau cymorth ar gael i dimau ACRh craidd

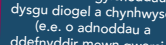
Gwasanaethau cymorth hygyrch a chynhywysol sy'n diwallu anghenion yr holl fyfyrwyr

Asiantaethau allanol yn cefnogi ACRh yn unol â gwerthoedd, polisi a chwricwlwm ACRh yr ysgol ei hun

Gofyn am sylwadau myfyrwyr, gwrando arnynt a chymryd camau gweithredu'n rheolaidd i sicrhau amgylcheddau dysgu diogel a chynhywysol (e.e. o adnoddau a ddefnyddir mewn gwersi, i grŵp pobl ifanc LGBTQ)

DPP a hyfforddiant mewn swydd mewnol i'r holl staff a llywodraethwyr

Sicrhau bod negeseuon allweddol, dysgu a sgiliau'n cael eu hatgyfnerthu ledled yr ysgol

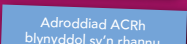
Dyrannu llwyth gwaith ar gyfer y tim ACRh craidd

Gwneud polisi ACRh yr ysgol yn weladwy mewn ffyrdd gwahanol (e.e. logo ACRh; poster; stori ddigidol ar deledu'r ysgol; gwasanaethau ysgol; cylchlythrau; gwefan yr ysgol)

Arweinydd ACRh penodol ar gyfer pob maes dysgu a phroffid

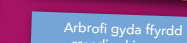
Cymorth a darpariaeth ACRh allgymorth (e.e. gan nyrs, cwneislydd neu arweinydd ACRh pwrpasol yr ysgol)

Adnoddau ACRh a asesir ar gyfer pa mor addas ac effeithiol ydynt

Hyfforddiant a datblygiad ACRh rheolaidd i'r arweinydd ACRh

Archwiliad blynyddol dan arweiniad myfyrwyr a hwylusir gan staff i fonitro darpariaeth ACRh, gan gynnwys gwasanaethau cymorth

Sesiynau ACRh ar yr amserlen a gynigir ar adegau rheolaidd drwy gydol y flwyddyn ysgol

Adroddiad ACRh blynyddol sy'n rhannu cynnydd a chynllunio ar gyfer y dyfodol (yn agored i fyfyrwyr, rhieni/gofalwyr a'r gymuned)

Cyllideb adnoddau ACRh

Gwybodaeth a mynediad at wasanaethau ACRh lleol a sefydliadau ACRh rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol

Dathlu adegau o ran sut, pryd a ble caiff negeseuon craidd rhaglen ACRh yr ysgol eu hatgyfnerthu

Arbrofi gyda ffyrdd creadigol i rannu sylwadau, asesiadau a gwerthusiadau yn yr ysgol gyda rhieni/gofalwyr a'r gymuned ehangach

Cydweithio gyda sefydliadau, gwasanaethau, grwpiau ac unigolion lleol a chenedlaethol sy'n gallu cefnogi'r ddarpariaeth ACRh.

Sefydlu gweithgor ACRh amrywiol dan arweiniad myfyrwyr a hwylusir gan staff

Grŵp gweithredu ACRh gydag asiantaethau perthnasol ac unigolion allweddol i nodi ac i rannu gwybodaeth, a data lleol am faterion sy'n ymwneud ag iechyd, lles a diogelwch.

Digwyddiadau clwstr ACRh i rannu arferion

Creu cwricwlwm ac addysgeg ar y cyd â myfyrwyr (e.e. o weithgareddau mewn gwersi i deithiau maes a chynadleddau)

Nid yw'r polisi ACRh yn gysylltiedig â pholisïau perthnasol eraill yr ysgol (e.e. gwrth-fwlio, diogelwch, cydraddoldeb, hawliau plant, VAWDASV, SEND ac ati).

ACRh a addysgir gan staff hyderus sydd wedi'u hyfforddi a'u cefnogi

Bingo Pili-Pala

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

ALLWEDD:

Arweinyddiaeth a pholis'r ysgol	Diogelu a chefnogi
Dysgu proffesiynol	Diwylliant ac amgylchedd yr ysgol
Cwricwlwm ac addysgeg	Llais a chyfraniad y myfyrwyr
Meithrin partneriaethau a chymuned	Ystyried ac asesu

Bingo Pili-Pala: Arweinyddiaeth a pholisi'r ysgol

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Arweinydd rheoli
penodol i gydlynu ac i
gymryd cyfrifoldeb dros
dull gweithredu ysgol
gyfan at ACRh

Polisi ACRh clir a
chynhwysfawr a
ysgrifennwyd ar
y cyd â myfyrwyr,
rhieni/gofalwyr,
llywodraethwyr a staff

Arweinydd ACRh
penodol ar gyfer pob
maes dysgu a phrofiad

Nid yw'r polisi ACRh yn
gysylltiedig â pholisïau
perthnasol eraill yr ysgol
(e.e gwrth fwlio,
diogelwch,
cydraddoldeb, hawliau
plant, VAWDASV, SEND
ac ati).

Rhoddir statws uchel i
ACRh gan uwch-reolwyr

Bingo Pili-Pala: Dysgu proffesiynol

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Aelodaeth o rwydweithiau
a sefydliadau ACRh (e.e.
fforwm addysg rhyw)

Hyfforddiant a datblygiad ACRh
rheolaidd i'r arweinydd ACRh

Cyllideb adnoddau ACRh

Gwasanaethau cymorth ar
gael i dimau ACRh craidd

Dyrannu llwyth gwaith ar
gyfer y tîm ACRh craidd

Digwyddiadau clwstwr ACRh
i rannu arferion

DPP a hyfforddiant mewn
swydd mewnol i'r holl staff
a llywodraethwyr

Bingo Pili-Pala: Cwricwlwm ac addysgeg

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Asiantaethau allanol
yn cefnogi ACRh yn unol
â gwerthoedd, polisi a
chwricwlwm ACRh
yr ysgol ei hun

Sesiynau ACRh ar yr
amserlen a gynigir ar
adeigau rheolaidd drwy
gydol y flwyddyn ysgol

ACRh a addysgir gan
staff hyderus sydd wedi'u
hyfforddi a'u cefnogi

Creu amgylchedd dysgu
diogel a chynhwysol i
fyfyrwyr ac athrawon

Yn cynnig cwricwlwm
cynhwysol a holistaidd, ar
draws pob un o'r meysydd
dysgu a phrofiad

Adnoddau ACRh a asesir
ar gyfer pa mor addas ac
effeithiol ydynt

Yn defnyddio amrywiaeth
o addysgeg ryngweithiol a
chadarnhaol

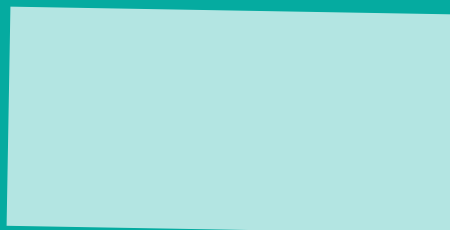
Bingo Pili-Pala: Meithrin partneriaethau a chymuned

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Dathlu gweithgareddau a
llwyddiannau ar gyfer diwrnod
ACRh blynyddol yn y gymuned
leol (25 Mehefin)

Cydweithio gyda sefydliadau,
gwasanaethau, grwpiau
ac unigolion lleol a
chenedlaethol sy'n gallu
cefnogi'r ddarpariaeth ACRh

Trefnu digwyddiadau hygrych â
themâu ACRh i feithrin dysgu a
rennir (e.e. bore coffi rhieni/gofalwyr,
gwasanaeth ysgol, perfformiad drama
ar ôl ysgol neu arddangosfa gelf)

Sesiynau galw heibio rheolaidd i
renni/gofalwyr er mwyn hysbysu
ac i roi sylwadau am bolisi a
darpariaeth ACRh

Bingo Pili-Pala: Diogelu a chefnogi

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Cwmselwyr a nyrsys mewnol ac yn yr ysgol yn cynnig cymorth a darpariaeth yn unol â pholisi ac ymarfer ACRh yr ysgol

Cymorth a darpariaeth ACRh allgymorth (e.e. gan nyrs, cwmselydd neu arweinydd ACRh pwrpasol yr ysgol)

Gwasanaethau cymorth hygrych a chynhwysol sy'n diwallu anghenion yr holl fyfyrwyr

Gwybodaeth a mynediad at wasanaethau ACRh lleol a sefydliadau ACRh rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol

Grŵp gweithredu ACRh gydag asiantaethau perthnasol ac unigolion allweddol i nodi ac i rannu gwybodaeth a data lleol am faterion sy'n ymwneud ag iechyd, lles a diogelwch.

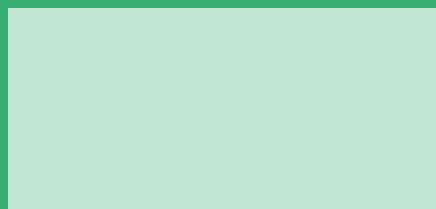

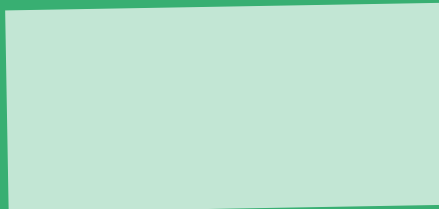
Bingo Pili-Pala: Diwylliant ac amgylchedd yr ysgol

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Gwneud polisi ACRh yr ysgol yn weladwy mewn ffyrdd gwahanol (e.e. logo ACRh; poster; stori ddigidol ar deledu'r ysgol; gwasanaethau ysgol; cylchlythyrau; gwefan yr ysgol)

Cynnal archwiliad o sut y darperir a phrofir ACRh yn yr ysgol ar draws amgylcheddau dysgu allweddol (e.e. ystafelloedd dosbarth, meysydd chwarae, coridorau, teithiau ysgol ac ati)

Dathlu adegau o ran sut, pryd a ble caiff negeseuon craidd rhaglen ACRh yr ysgol eu hatgyfnerthu

Sicrhau bod negeseuon allweddol, dysgu a sgiliau'n cael eu hatgyfnerthu ledled yr ysgol

Arbrofi gyda ffyrdd creadigol a chyfranogol o brofi sut mae negeseuon ACRh craidd yn cael eu hymarfer a'u hatgyfnerthu

Bingo Pili-Pala: Llais a chyfraniad y myfyrwyr

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Archwiliad blynyddol dan arweiniad myfyrwyr a hwylusir gan staff i fonitro darpariaeth ACRh, gan gynnwys gwasanaethau cymorth

Gofyn am sylwadau myfyrwyr, gwranddo arnynt a chymryd camau gweithredu'n rheolaidd i sicrhau amgylcheddau dysgu diogel a chynhwysol (e.e. o adnoddau a ddefnyddir mewn gwersi, i grŵp pobl ifanc LGBTQ)

Creu dulliau asesu a gwerthuso ar y cyd â myfyrwyr

Yn cefnogi myfyrwyr i godi ymwybyddiaeth ac ymgyrchu ar faterion sy'n gysylltiedig ag ACRh

Dyfarniad ACRh blynyddol i fyfyrwyr

Sefydlu gweithgor ACRh amrywiol dan arweiniad myfyrwyr a hwylusir gan staff

Creu cwricwlwm ac addysgeg ar y cyd â myfyrwyr (e.e. o weithgareddau mewn gwersi i deithiau maes a chynadleddau)

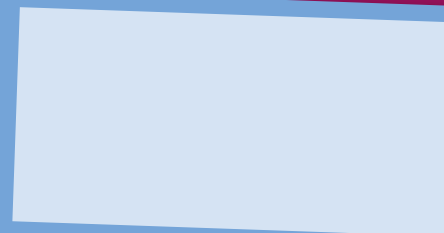
Bingo Pili-Pala: Ystyried ac asesu

archwiliad creadigol ar gyfer dull gweithredu ysgol gyfan tuag at Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Cynnal ymholiad ymchwil
gweithredu cyfranogol
blynyddol i asesu anghenion
myfyrwyr, staff, rhieni/gofalwyr
a'r gymuned

Asesu a gwerthuso'n
rheolaidd sut mae'r
ddarpariaeth ACRh yn diwallu
anghenion myfyrwyr

Adroddiad ACRh blynyddol sy'n
rhannu cynnydd a chynllunio ar gyfer
y dyfodol (yn agored i fyfyrwyr,
rhieni/gofalwyr a'r gymuned)

Portffolio ymarfer myfyriol
beirniadol parhaus
ar gyfer arweinwyr/
gweithgorau ACRh

Arbrofi gyda ffyrdd creadigol i rannu
sylwadau, asesiadau a gwerthusiadau
yn yr ysgol gyda rhieni/gofalwyr a'r
gymuned ehangach

